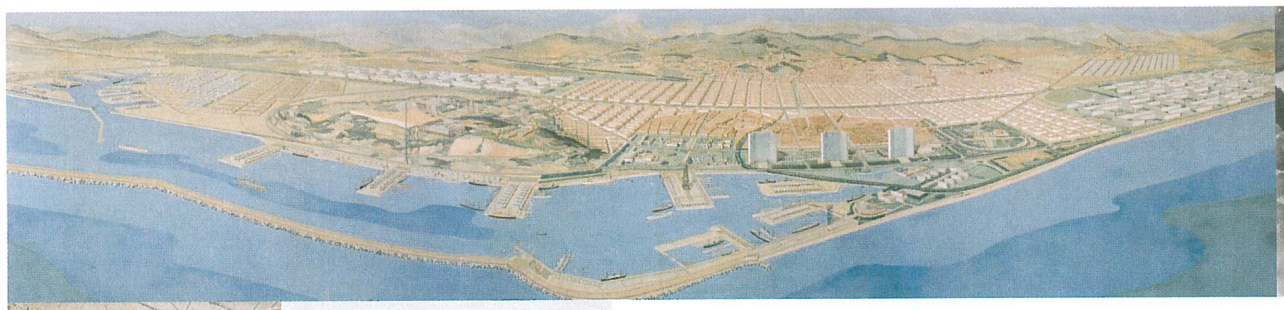
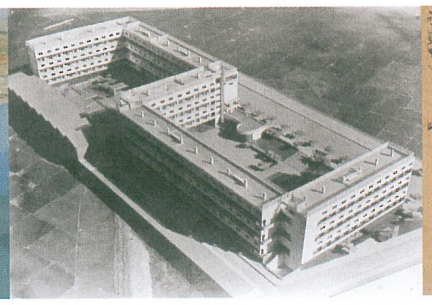
V Congrés Internacional DOCOMOMO Ibèric

EL GATCPAC I EL SEU TEMPS. Política, cultura i arquitectura als anys trenta

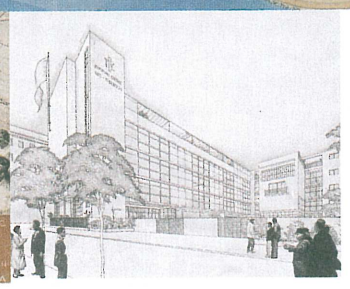
Barcelona, del 26 al 29 d'octubre de 2005

A l'octubre d'aquest any se celebrarà el 75è aniversari de la fundació del GATEPAC, el grup que va tenir més impacte en la difusió de les idees de l'arquitectura moderna a Espanya durant la dècada dels anys trenta i que en la postguerra també va ser un referent important per als arquitectes que aspiraven a recuperar el contacte amb la modernitat després dels anys de l'autarquia. La proposta d'organitzar un congrés internacional per debatre sobre la contribució del GATEPAC —i especialment de la seva secció catalana, el GATCPAC— de seguida va comptar amb l'adhesió del COAC, la Fundació DOCOMOMO Ibèric i el patrocini de la Caixa d'Arquitectes, entre altres institucions.

Després dels congressos celebrats a Saragossa, Sevilla, Porto i València sota els epígrafs «L'habitació i la ciutat modernes: ruptures i continuïtats. 1925-1965», «Arquitectura i indústria modernes. 1900-1965», «Cultura: origen i destinació del Moviment Modern, Equipaments i Infraestructures culturals. 1925-1965» i «Arquitectura moderna i turisme. 1925-1965» respectivament, la Fundació DOCOMOMO Ibèric convoca el seu V Congrés Internacional, que se celebrarà a Barcelona del 26 al 29 d'octubre, sota el lema «EL GATCPAC I EL SEU TEMPS. POLÍTICA, CULTURA I ARQUITECTURA ALS ANYS TRENTA».

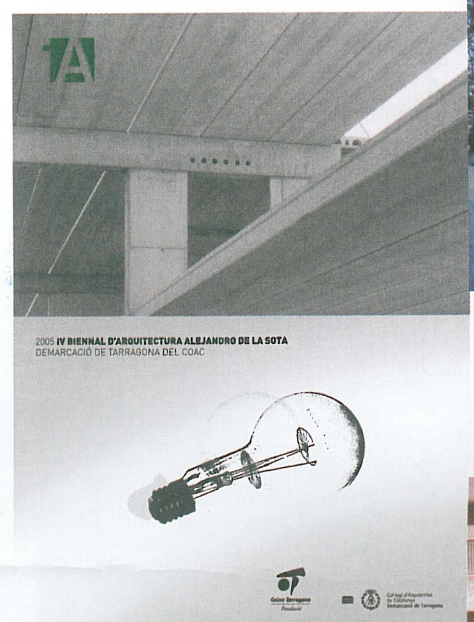
El simposi, dirigit per Antonio Pizza i coordinat per Paolo Sustersic, s'adreça a arquitectes, urbanistes, estudiants universitaris, historiadors i a totes les persones que tinguin interès en la reflexió historicocrítica sobre els àmbits de la disciplina arquitectònica, les arts i les transformacions territorials, i comptarà amb la participació d'arquitectes i historiadors, entre els quals destaquem Oriol Bohigas, Nuno Portas, José Carlos Mainer, Enric Ucelay-DaCal, Juan José Lahuerta, Enric Granell, Eric Mumford i Paola Di Biagi.

D'aquesta manera, es pretén reflectir les aportacions més recents sobre el tema que, si d'una banda tendeixen a desactivar el mite del Moviment Modern, operant fins fa pocs anys, de l'altra amplien el camp d'investigació, intentant contextualitzar la suposada adhesió espanyola al llenguatge internacional. Les discussions s'haurien d'allunyar de dialèctiques tipus mestres/alumnes o centre/perifèria, per enfocar en cada situació un tema concret d'estudi capaç de superar els prejudicis ideològics. Objectiu principal, per tant, serà dur el focus de l'atenció crítica cap a noves lectures dels valors ja establerts per la historiografia, o cap a figures, llocs i fenòmens que estudis recents han reconsiderat. El debat se centrarà entorn dels mecanismes de recepció i difusió de les propostes del Moviment Modern a la Península Ibèrica a partir de les múltiples activitats empreses pel GATCPAC i els seus integrants (entre els quals destacaven les figures de Sert, Torres Clavé, Rodríguez Arias, Illescas, Subirana i altres arquitectes més joves com Bonet o Ribas Seva) que només recentment han estat objecte d'una anàlisi més rigorosa, possibilitada per un examen exhaustiu dels fons documentals de l'època. Des d'aquí, la mirada es dirigirà a contextos geogràficament pròxims però culturalment heterogenis com el Portugal de l'Estado Novo de Salazar i també a altres àmbits europeus com Itàlia, Alemanya, França i la Unió Soviètica que van ser referents importants per als arquitectes del grup.

Com és sabut, el GATEPAC (Grupo de Arquitectos y Técnicos Españoles para el Progreso de la Arquitectura Contemporánea) es va fundar amb una reunió celebrada al Grand Hotel de Saragossa el 25 i 26 d'octubre de 1930, i va quedar estructurat en els grups Centre, Nord i Est. Malgrat la seva aspiració a difondre's en tres de les àrees geogràfiques més rellevants per a la modernització del país, el GATEPAC no va aconseguir funcionar mai com un veritable grup nacional, a causa també de les dificultats que van trobar els grups Centre —dirigit per Mercadal— i Nord —centrat en les figures d'Aizpúrua i Labayen—. Per tant, només el grup Est, denominat GATCPAC (Grup d'Arquitectes i Tècnics Catalans per al Progrés de l'Arquitectura Contemporània), que comptava amb la capacitat de direcció de Sert i la d'organització de Torres Clavé, va aconseguir posar a punt una àmplia estratègia de promoció i difusió que el va convertir en el punt de contacte entre els CIAM i Espanya. La seva intensa activitat, que es perllongaria fins a l'esclat de la Guerra Civil, constitueix la contribució més significativa d'aquest país a l'arquitectura i l'urbanisme moderns de la dècada dels anys trenta. Més enllà de les disciplines del projecte, la voluntat de definir un nou paper social per als arquitectes va dur els integrants del grup a interessar-se també per les arts visuals i gràfiques, el disseny, la fotografia, el cinema i la literatura, en sintonia amb les tendències d'altres grups i contextos internacionals.

Paolo Sustersic

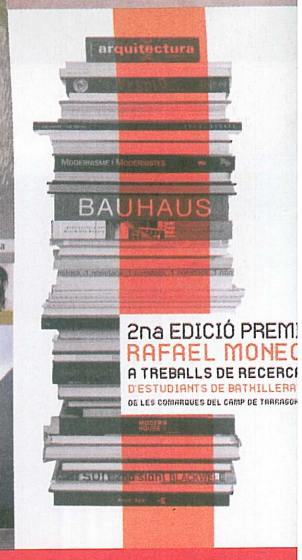

ACTIVITATS DE LA DEMARCACIÓ gener>juny 2005

Exposicions Sala d'Exposicions COAC Tarragona

HELIO PIÑÓN. PASIÓN POR LOS SENTIDOS

PAU PÉREZ

TERRAGNI 1904/1943. OBRA CONSTRUÏDA. Fotografies de l'arquitecte Jordi Garcia Vilaplana

Sala Barhaus COAC Tarragona

DIAGONAL MAR, 4 VISIONS. Fotografies de Carme Ollé i Coderch

LA NIT, COLOR, MOVIMENT. Fotografies de Jaume Orpinell

GEGANTS EN PERSPECTIVA. Fotografies de Nicanor Garcia, arquitecte

Itinerància **III BIENNAL D'ARQUITECTURA ALEJANDRO DE LA SOTA**
Delegació del Vallès del COAC, Terrassa: del 8 d'abril al 3 de maig
Fira de l'Habitatge Reus: 13, 14 i 15 de maig

Conferències Jornades Sala d'Actes COAC Tarragona

Cicle FAD 2004

PATXI MANGADO, arquitecte
Premi FAD d'Arquitectura 2004 (ex aequo) pel PALAU DE CONGRESSOS I AUDITORI DE NAVARRA

IGNACIO QUEMADA, arquitecte
Menció Especial FAD d'Arquitectura 2004 per BODEGAS JUAN ALCORTA

"PASIÓN POR LOS SENTIDOS", a càrrec d'Helio Piñón, arquitecte

PRESENTACIÓ DEL LLIBRE Pau Pérez i Jové
Col·lecció Inventaris d'Arquitectura
A càrrec de Jesús Alonso, degà del COAC
Amb la intervenció els arquitectes Josep Quetglas, Moisés Gallego i Carlos Quintans

JORNADES ART I ARQUITECTURA DE L'IMAGINARI.
Jornades entorn a l'obra de Josep Maria Jujol
Organitza: Universitat Rovira i Virgili. Col·labora COAC Tarragona

CICLE PUNTS CARDINALS

COLL-LECLERC, arquitectes

JOAO ALVARO ROCHA

ESTUDI CANO LASSO, arquitectes a càrrec de Gonzalo Cano Lasso

ÚLTIMAS OBRAS. A càrrec d'Alfredo Payà, arquitecte

TERRAGNI LA GRAMMATICA DELLA CREAZIONE. A càrrec de Gianluca Burgio, arquitecte

LA CASA ROMANA. A càrrec de Pedro Angel Fernández Vega
Tarraco viva

GEGANTS EN PERSPECTIVA. Fotografies d'edificis de SOM i MIES. A càrrec de Nicanor Garcia, arquitecte

PRESENTACIÓ DEL LLIBRE: **Antonio Bonet. Poblat HIFRENSA. L'Hospitalet de l'Infant**
A càrrec de: Juan Fernando Rodenas, Elisenda Pla, Jordi Sardà, Maria Rubert, Fernando Álvarez i Josep Castellnou (alcalde de Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant)

LLIURAMENT PREMIS
IV BIENNAL D'ARQUITECTURA ALEJANDRO DE LA SOTA

Convocatòries premis **II EDICIÓ PREMIS DE RECERCA DE BATXILLERAT "RAFAEL MONEO"**
Lliurament premis
Primer premi: per Cecilia Plana Parés pel projecte "Evolució i remodelació de la plaça Major de la Riera de Gaià"
Accèssit: per Patrícia Castro Prado pel projecte, "Jujol, elements decoratius i arquitectònics"
Finalistes: Oriol Marmol i Ramon pel projecte, Acústica de sales i Gemma Sola Clua pel projecte, "Bilbao abans i després del Guggenheim"

Vermut's d'obra **VISITA AL CAP MURALLES I AL CAP LLEVANT DE TARRAGONA**

VISITA CELLERS DEL PRIORAT

PASSEIG VORA MAR
Passeig de la Platja Llarga (J. Bellmunt / X. Andreu), **Auditori** (Serra, Ferran, Bosques, Viadel) i **Ajuntament** (Espinet/ Ubach)

CARAGOLADA A LLEIDA
Visita als edificis de la I Mostra d'Arquitectura de les Terres de Lleida

Cursos Presentacions **MODIFICACIÓ DE LA LLEI D'URBANISME 2/2002**
A càrrec de Joan Llort i Corbella, director general d'Urbanisme

CURS PLANEJAMENT URBANÍSTIC

APLICACIÓ DE LA NCSE 02 "NORMA DE CONSTRUCCIÓN SISMORRESISTENTE: PARTE GENERAL Y EDIFICACIÓN".
Escola Sert Tarragona

JORNADA NOU DECRET D'AJUTS A LA REHABILITACIÓ

JT21. JORNADA EL PROCÉS DE LA SEGURETAT I SALUT A LES OBRES DE CONSTRUCCIÓ
Escola Sert Tarragona

JT24 JORNADA INFORMATIVA SOBRE DEONTOLOGIA PROFESSIONAL

CT25. Curs **DESPRÉS DE L'OBRA**

CURS L'ACER EN ARQUITECTURA
GRUP ARCELOR (Corten, Inox, Galvanitzat...)

CURS LA CONFIGURACIÓ DEL PAISATGE: LA VEGETACIÓ (II)
Escola Sert Tarragona

FESTA PATRONAL
Visita guiada al Poblat HIFRENSA
Presentació del llibre **Antonio Bonet. Poblat HIFRENSA**
Lloc: Poblat d'Hifrensa, L'Hospitalet de l'Infant.

CURS LA IMPERMEABILITZACIÓ I L'AÏLLAMENT
Escola Sert

TARRAGONA DES DEL MAR
Visita per la costa Tarragonina
Organitza: Ajuntament de Tarragona

CURS REHABILITACIÓ D'EDIFICIS HISTÒRICS NO CATALOGATS
Escola Sert Tarragona

XERRADA NOU CODI TÈCNIC DE LA CONSTRUCCIÓ
A càrrec de Francesc Labastida

JORNADA INFORMATIVA ASEMAS
A càrrec de Javier Vergés, Director General d'ASEMAS